

LE TOURISTE BULGARE — DER BULGARISCHE TOURIST

Излиза мѣсечно (освѣтъ юли и августъ). Струва за нечленове годишно 2 лева
Всичко се изпраща: София, „Българско Туристическо Дружество“.

Год V.

София, Септември—Октомври 1906.

Брой 7—8.

Излетъ до мѣнастиря Седемъ Прѣстола.

Опознаването на туриститѣ отъ разнитѣ краища на отечеството, а най-вече на ония туристи, чийто области на дѣйностъ се допиратъ, е едно прѣкрасно сръдство за прѣуспѣването на туризма у насъ. Не е само това, че туриститѣ на единъ клонъ по-лесно могатъ да правятъ излети въ области на други клонове, дѣто тѣ намиратъ и по-добъръ приемъ и по-голѣми улесления въ излета, но така тѣ по-често и по-осезателно манифестиратъ идеята която ги въодушевява, като въ сжщото врѣме правятъ тая идея по-близка, по-достъжна и по-популярна между българското общество, което е още по-важното. Миналата година Софийци и Орханийци имаха срѣща на върха Мургащъ и въ политѣ на върха Ржжана съ Врачанци. Тая година по инициативата на Софийци, подобна срѣща стана пакъ между тия три клона на мѣнастиря Седемъ Прѣстола. Срѣщата бѣ на 16 юли въ 11 пр. об.*)

*) Описание на излетъ до мѣнастиря Седемъ Прѣстола има и отъ нашия почетенъ членъ г. *Ив. Вазовъ* въ неговата сборка *Излезъ святъ* стр. 202 Б. Р.

На 15 юли въ 5 ч. вечерята потеглихме 10 души, туристи Мургашици отъ Орхание за м-ра Седемь Прѣстола подъ свѣтковици, гръмове и дъждъ. Дъждътъ не ни стрѣскаше, защото знаехме че това е лѣтенъ дъждъ, който скоро минава. Половинъ часъ дъждътъ хубаво ни пра и слѣдъ това спрѣ. Въ 7 ч. стигнахме хубавото и голѣмо село *Лютаково*, дѣто отъ кракъ хапнахме, пийнахме, намѣрихме си водачъ за планината и въ 8 ч. поехме пѣтя си. С. Лютаково е въ подножията на Ржжана, та отъ него веднага поехме планината, на билото на която има мандра за кашкавалъ, дѣто трѣбваше да прѣспимъ. Нощта ни завари по самитѣ ребра на планината, но хубавата луна освѣтяваше стрѣмния ни пѣтъ и ние съ малки почивки, ослаждани съ пѣсни и смѣхъ и студена балканска вода, за 2 ч. стигнахме билото на планината. По билото потеглихме на югъ за мандрата. Пѣтътъ ни изглеждаше сега да е по-лекъ, понеже билото е широко пазбище, но именно ние тука се страшно изморихме. Трѣбваше постепенно да извиваме сѣ по-нагорѣ и по-нагорѣ, като постоянно се мамехме, че като изминемъ и това възвишение—друго нѣма да има. Уви! Едвамъ изпѣплимъ едно планинско стѣпало, ето ти друго прѣдъ назе. Тия мамения се срѣщатъ само въ планинитѣ и въ живота—при гонитбата на великото, възвишеното и прѣкрасното. Къмъ 11 ч. луната потъна задъ облаци и ние останахме въ тъменъ мракъ. Водачътъ ни, колкото и да познаваше тия мѣста, се позабърка и ние рискувахме дѣло да търсимъ, между многото пѣтеки, пѣтеката за нощувката ни—мандрита, ако не бѣ ни дошло на помощъ моето малко електрическо фенерче, което ни принесе неоцѣнима услуга. Лошо е да се ходи по нощенъ мракъ изъ планинитѣ безъ нѣкакво свѣтилице. На 12 ч. ние открихме мандрата, на която направихме една трогателна овация и която любезно ни прие. Тая мандра е една грамадна дѣсчена сграда на върха на балкана, натѣпкана съ 15,000 к. гр. кашкавалъ и 6,000 к. гр. масло. Буйния огънь изсуши мокритѣ ни ризи, студената вода ни ободри, а кафето ни отне съня и до съмнало почти осамотената мандра бѣ онасяна съ пѣсни, шегѣ и смѣхъ.

На утринята 16 юли, мандрата се прости съ своитѣ весели гости и по западнитѣ склонове на *Ржжана*, съ посока къмъ с. з., прѣзъ хубави поляни, обѣрнати на ливади, ние потеглихме за мѣнастиря. Спуснахме се въ долината на *р.*

Габровница, която извира по на западъ отъ Ржжана, минава прѣзъ с. *Осъновлакъ*, покрай мѣнастиря Седемъ Прѣстола и 3 часа по долу се влива въ Искѣра при станция Елисейна на искѣрската линия. Въ 8 ч. пр. об. ние влѣзохме въ малкото и бѣдно селце Осъновлакъ, дѣто починахме и въ 10 ч. бѣхме въ м-ра. Въ 11 ч. пристигнаха Софийци 14 души и Врачанци 3-ма души, идящи по долината на Габровница отъ ст. Елисейна, дѣто бѣха ношували. Игуменътъ на м-ра ни прие любезно и на задружния обѣдъ той украси трапезата ни и съ червено вино.

Мѣнастирътъ Седемъ Прѣстола е въ една дълбока, но красива тѣснина на р. Габровница. Околнитѣ склонове сж покрити съ хубава букова гора, единствена въ цѣлата околностъ. Навѣрно като света — мѣнастирска — тя е била пощадена отъ опустошителната селска сѣкира. Кога и какъ е строенъ тоя мѣнастиръ, това не може да се узнае — липсватъ всѣкакви паметници и прѣдания. Освѣнъ малката му и бѣдна църква, той има още и сгради, отъ които по-голѣмата е величествена срѣднѣо-българска сграда, сега запустена и служеща за приютъ на м-скитѣ овци и кози. М-рътъ се посѣщава отъ околнитѣ селени и на 8 септември става нѣщо като сборъ, но изобщо той е бѣденъ, защото богомолцитѣ му сж малко и имотитѣ му сж върли скалисти ридовъ. Църквата, освѣнъ единъ голѣмъ прѣстолъ, има още 6 по-малки параклисчета, разположени по 3 отъ двѣтъ страни на вѣтрѣшността ѝ, та сикко 7 прѣстола, стъ дѣто и м-рътъ се казва Седемъ Прѣстола. Всѣки отъ тия прѣстоли — параклиси — си има своя светецъ — храмъ, но въ по-вечето отъ тѣхъ липсва храмовата икона, та не може да се установи, а и любезниятъ игуменъ не може да ни даде свѣдения за това. Главниятъ храмъ е Успѣние Св. Богородица.

Къмъ 3 ч. сл. об. частъ отъ Софийци потеглиха обратно, а останалитѣ ношувахме въ м-ра. На утринѣта въ 6 ч. Орханци се прстиха съ Софийци и Врачанци и всички потеглихме за домоветѣ си. На връщане ние искахме да кацнемъ на Ржжана, но тя бѣ нѣщо сърдита: нахлула планински калпакъ до подъ вежди, тя прашаше изъ бѣзднитѣ свѣткавични погледи, гърдитѣ ѝ раздираха тежки и дълбоки въздишки и отъ врѣме на врѣме процѣпваше небесата съ страшни и диви проклетия, прашани неизвѣстно кому. Не мина много и небето заплака, а ние съ тжга и скръбъ въ сърдцата си отминахме гордия и разгнѣвенъ планински великанъ, за да се върнемъ по вче-

рашния си път — най-тежкото нѣщо за туриста. Обаче ние не му се разсърдихме за това му негостоприемство, не се докачихме отъ неговитѣ дебелашки хокания, отъ които звѣнтѣха небесата и ехото имъ летѣше отъ чука на чука, като постепенно се губѣше изъ мълчаливитѣ и диви усой, а рѣшихме въ другъ нѣкой день, когато той ще бжде по-веселъ и засмѣнъ, да му идемъ на гости.

Бодри, здрави и весели, ние се върнахме въ Орхание на 18 юли по обѣдъ.

Орхание, 8 августъ 1906 г.

Ст. Панчевъ.

Какво нѣщо е болестъта „прѣсичане“.

Тоя въпросъ е задавъ софийскитъ туристъ Ст. Радучевъ на редакцията на „Медицинска Бесѣда“ и по тоя поводъ това списание пише слѣдното (кн. V, май 1906) което, като интересно за всички туристи, поднасяме на читателитѣ на БТ.

Абонатътъ г-нъ Ст. В. Радучевъ — пише Медицинска Бесѣда — ни пита да разяснимъ отъ какви физиологични поврѣди се появява болестъта „Прѣсичане“, която се получава при пиене студена балканска вода и какъ трѣбва да се прѣдпазва туристътъ отъ подобенъ родъ заболѣване.

„Слушалъ съмъ, казва г-нъ Радучевъ, да се говори, па и отъ личенъ опитъ зная, че щомъ нѣкой силно уморенъ, при спирането си на почивка, се веднага напие съ студена балканска („твърда“) вода, се разболѣва отъ тѣй наречената болестъ „прѣсичане“. Слѣднитѣ случаи ще обяснятъ по-добрѣ обстоятелствата, при които става тази болестъ и нейната проява: слѣдъ дългъ и уморителенъ излетъ къмъ върха Юмрукъ-Чалъ, спираме на почивка при единъ изворъ „Букова вода“ (за нея водачътъ ни каза, че боленъ като пие оздравява). Той самъ (водачътъ) за да ни покаже, изпи цѣли 40 малки чашки и нищо му не стана. Сжщиятъ обаче, на слизане отъ върха, пи само три чаши отъ извора на рѣката Видима и слѣдъ 2—3 минути се запрѣвива отъ сърдце-болъ и нагонъ на вѣнъ. Това балканско чадѡ цѣли 4 часа страда, а на менъ и на другаря ми, при все че повече пихме, нищо не ни стана.

Три дена слѣдъ това, като отивахме отъ Казанлъкъ и Габровския мѣнастиръ, прѣзъ прѣвала „Кривинитъ“, азъ за малко щѣхъ да умра. Казаха ми, че съмъ билъ прѣсѣченъ отъ водата.

Другъ пътъ на излетъ по Рила, не малко безпокойства ии причини единъ нашъ другаръ, който заболѣ отъ сжщата болестъ.

Единъ пътъ ни разпраи ханджията въ с. Нови-Ханъ, че прѣда година отъ нашето минаване, двама пжтници уморени пили вода отъ чешмата, що е край шосето (близо до селото), и догдѣ стигнатъ въ селото единътъ издѣхналъ на пжтя, а другиятъ тежко заболѣлъ“.

Отговоръ. Нашата народна медицина въ повечето случаи грѣши, но понѣкога така вѣрно схваща причинитѣ на извѣстна болестъ и мѣрkitѣ за прѣдпазване отъ нея, щото просто човѣкъ се удивлява. Такъвъ е случаятъ и съ болестъта „прѣсичане“. Всѣки помни отъ дѣтинството си какъ родителитѣ често пжти сж му казвали да не пие уморенъ вода, че ще се разболѣе. Но това не е само за хората, а и за животнитѣ. Никой стопанинъ не си пои уморенъ коня. Всѣки знае, че щомъ конятъ се напои уморенъ, той умира, или тежко заболѣва. Отъ тукъ, слѣдователно, се вижда, че не е причината качеството на водата (твърда или мека), а нѣщо друго, което е свързано съ умората и студената вода.

Когато е уморенъ човѣкъ, тѣлото му бива силно нагорещено. Температурата на тѣлото може да достигне до 40° и повече. Съ тази висока температера па тѣлото се обяснява и тѣй наречената болестъ „слънчевъ ударъ“, която може да се получи и безъ да пече слънцето, а само отъ силно прѣуморяване и респективно силно нагрѣване на тѣлото. При токова разгорещено тѣло да се изпие едно кило (па и повече) студена вода отъ 7—8°, естествено е, че ще се разстрои организма. Всѣки е ималъ случай да види, какъ обикновена стъклена чаша се пуква, ако налѣемъ въ нея студена вода. Когато сега мъртвата материя не може да издържи една бърза промѣна на температура отъ 8—10°, то какъ да не се поврѣди живиятъ организъмъ, когато въ даденъ слѣчай има разлика въ температурата не 10°, а цѣли 30°?

Всичко това всѣки разбира и който помни родителскитѣ съвѣти никога нѣма да пие уморенъ вода, нито пѣкъ коня си ще напои.

Но въпросътъ е, какво става съ нашия организъмъ? Какви физиологични и патологични процеси се развиватъ въ него?

На тѣзи въпроси ще се помжчимъ да отговоримъ на кратко.

Всѣки знае, че много болести се явяватъ отъ простуда, но науката още не е обяснила какъ става това. Ние не знаемъ защо отъ нѣколко хора, при еднакви условия, единътъ ще настине, а другиятъ не. Но още по загадъчно е, защо единиятъ ще получи само хрепотница, другиятъ само бронхитъ, третиятъ възпаление на бѣлитѣ дробове (пчевмония), когато четвъртиятъ и петиятъ може да заболѣятъ отъ тифусъ и пр

Науката неможе да даде точни обяснения, а само казва, че простудата приготвя почва, на която може да се развие извѣстна болестъ. А въ какво се състои тази подготовка или това измѣнение на организма? Защо единъ пжтъ се отървземе само съ хрепотница, а другъ пжтъ лѣгаме отъ нѣкоя тежка болестъ? Науката още неможе да ни обясни това.

Съ пиенето студена вода уморени сжщо се простудявам . А това може да стане даже когато човѣкъ не е уморенъ, но се напие съ много студена вода. Отъ простудяването на стомаха се появява диария, а може би и други нѣкои болести, като пневмония и др. Дали е възможна внезапна смъртъ, както ханджията разправялъ, това положително не може да се каже, но възможно е студената вода да произведе рефлективенъ параличъ на сърдцето и въ резултатъ — внезапна смъртъ. Обаче какво става съ организма, науката точно не знае.

Извѣстно е, че студената вода неможе веднага да утоли жаждата, а даже я увеличава, което прѣдизвиква още повече да се пие, а тогава лошитѣ влияния на студената вода се още повече увеличаватъ. Това зависи отъ обстоятелството, че щомъ студената вода се докосне до стѣнитѣ на стомаха, кръвнитѣ сѣдове се свиватъ; сжщо става съ всички смукателни апарати и водата остава въ стомаха безъ да се всмуква. А въ такъвъ случай организмътъ не получава вода, отъ която има нужда: жаждата не се погасява, макаръ стомахътъ да е пълненъ и човѣкъ продължава още да пие, съ което прѣдизвиква тѣй нареченото разстройство „прѣсичане“ — *остъръ катаръ на стомаха и червата*.

Отъ тукъ сега можемъ да извадимъ слѣднитѣ правила:

1) Никога не трѣбва да пиемъ уморени вода, особено студена вода.

2) Ако си позволимъ да пиемъ малко студена вода уморени, то трѣбва да я пиемъ глѣтка по глѣтка, за да има врѣме да се стопля до като иде въ стомаха.

3) Туриститѣ или ловджитѣ трѣбва всѣкога да си носятъ въ манерки чай или рѣдко кафе и съ него да си погасятъ жаждата.

4) Най-лесно се погася жаждата съ топълъ чай, затова ние виждаме, че много хора пиятъ чай въ най-голѣмитѣ горещини. А това се обяснява съ обстоятелството, че топлиятъ чай, като влѣзе въ стомаха, разширява кръвнитѣ съдове и смукателнитѣ апарати, слѣдствие което бързо се всмуква топлината течностъ и жаждата се насища.

Въ заключение благодаримъ г-ну Радучеву за повдигнатия отъ него въпросъ, съ което ни даде възможность да разгледаме единъ много важенъ въпросъ за нашитѣ четци.

Върху джетата на пиението и хранението по излети, ние ще се повърнемъ съ специална статия въ единъ отъ иднитѣ броеве на БТ.

Младежки пѣтувания *)

Берлинското дружество за поощрение пѣтуването на младежта ни изпраща слѣдното съобщение: „Нѣма нищо по-радостно отъ прѣсното, весело пѣтуване на младежта. Съединението на младежката веселостъ и сѣщинското желание за пѣтуване — е цѣльта, която си е поставило Берлинското д-во за поощрение пѣтуването на младежта — цѣль, която всѣки ученикъ трѣбва да прѣслѣдва. Програмата на младежкитѣ пѣтувания е: 1) едnodневно пѣтуване прѣзъ цѣлата година почти всѣка недѣля; 2) нѣколкодневни пѣтувания прѣзъ всички ваканции и дълги пѣтувания прѣзъ лѣтнитѣ и есеннитѣ ваканции; 3) пѣтувания за игране, които се равнятъ съ едно и половина-дневни пѣтувания, само че при такова пѣтуване по-голѣмата частъ отъ врѣмето се употребява въ любими подвижни игри (Barbauf, Deutscher Ball, Schwüingball и др.)

Никой нѣма да откаже ползата, що принася пѣтуването на младежта, защото въ цѣлия дѣтски организъмъ се прѣдизвиква дѣйность поднася се на дѣтето случай де задоволи

* Таа статия иде тѣкмо на врѣме, защото разглежда единъ жизненъ за туристическата организация въ България въпросъ — уредбата юношкитѣ излети. Последниятъ сборъ на БТД се занимава съ тоя въпросъ, като го разрѣши утвърдително и прие въ новия си уставъ да има и членове юноши — туристи. Б. Р.

до ситостъ въчния си нагонъ къмъ движение, игра и весело пѣне и прѣдизвиква уравновѣсване между принуждението и сериозността на училището и дома. Сжщеврѣмено събужда въ младежта смисълъ за хубостта на природата и, дѣцата играйки, разширяватъ познанията си по естествознанието и историята. За напомняне, е какъ при странствуванията на младежта, трѣбва особно да се внимава, да се избѣгва въ всѣко отношение прѣсилване на ученицитѣ. При нѣколко — и едно-дневнитѣ пѣтувания, маршътъ не е никога голѣмъ, щомъ дѣцата не сж прѣуморени. За доказателство на това може да послужи фактътъ че и най малкитѣ ученици привечерь ъж тѣй съ прѣсни сили, както въ ранната утринна. Само по себе си се разбира, че водачитѣ не трѣбва да прѣскачатъ поносимата мѣрка не само при странствуването, но и при подвижнитѣ игри, кжпането, пѣрзаянето и др.

Справата на младитѣ туристи е безъ особни прѣдписания — просто и практично: палтенце, обувки съ връви, мека шапка, пелерина или пледъ (мушама) и раница. Послѣдната съдържа при нужда и провиянтъ, само най-необходимото; трѣбва да се избѣгва прѣтоварването. При това заслужава да се напомни: носенето на кухненски принадлежности сж излишенъ товаръ и непрактични, трѣбва да се избѣгнатъ. При всичко това, д-вото за проощрение младежкитѣ пѣтувания има прѣдъ видъ тѣлесното благосъстояние, затова прѣпорѣчва избѣгване на всѣкакви костюми и др. Съ пълното съзнание взетата отъ водачитѣ повинностъ и отговорностъ, имъ диктува, щото дѣцата при нѣколкодневни странствувания винаги да спятъ подъ стрѣха и слѣдъ хубаво дневно странствуване, вечеръ да ядатъ на трапеза, всички въ едно, като едно голѣмо сѣмейство. Мимо този начинъ на живѣне, при което се прѣдполага, че водачитѣ прѣдварително ангажирватъ квартиритѣ, разноскитѣ по тия юношки пѣтувания сж твърдѣ малки.

Така струватъ напр.:

Тридневни ваканционни пѣтувания — 3 марки.

Едно шестодневно пѣтуване по Мекленбургъ — 12 марки.

„ осмодневно „ Харць — 25 „

При еднодневно пѣтуване, извършено всѣка недѣля, разноскитѣ, безъ тия за желѣзница, сж 30 пфенига (около 40 ст.), въ които влизатъ напитката, закуската, обѣдниятъ хлѣбъ и кафето. Хлѣбътъ и катъкътъ се носятъ въ раницата, а за другитѣ малки разходи, като: пари за желѣзница, за входъ, по-

даръци и др. се грижатъ каситѣ, на отдѣлитѣ (Abteilungskassen). За покриване тѣзи общи разходи, както и за носача на поканитѣ, всѣки юношѣ плаща мѣсечно 20 пф. Поканитѣ за пѣтуванията сж винаги¹ писмени. Дѣцата въ течение на седмицата не нарушаватъ съ никакви събрания, тържества и пр. обязаноститѣ си къмъ училището и дома.

За пò-голѣма удобностъ на всѣкиго и по много практични начала, за сега д-вото е устроило петъ отдѣла (4 ученически отдѣла и единъ отдѣлъ за чирачета Lehrlinge), подраздѣлени по частитѣ на града. Ржководенето на отдѣлитѣ става отъ водачи, по настоящемъ отъ петнадесетъ членѣ, които при юношкитѣ странствувания иматъ голѣма опитностъ. Принципътъ на дѣлението, който се прилага прѣзъ четвъртъ година, дѣго общото странствуване на отдѣлитѣ подъ водачеството на главния водачъ се прѣкъсва, до сега се указа много цѣлесъобразно и ще се прилага при бждащия разстежъ на дружеството.

Всѣки ученикъ отъ 9 години нагорѣ, е свободенъ да влѣзе въ ученическия отдѣлъ, както и на чирачетата — въ чирашкия отдѣлъ. Въ всѣки отдѣлъ дѣцата могатъ да участвуватъ като гости нѣколко пѣти. За условие се има разрѣшение на родителитѣ и послушностъ къмъ заповѣдитѣ на водача.

Че дѣлата на д-вото водятъ къмъ добро, доказватъ благодарността на родителитѣ и голѣмата привързаностъ на юношитѣ. Особено признание отъ ползата на д-вото стана съ доста голѣмата помощъ, отпусната отъ м-ра на Народната Просвѣта за поощрение дружественитѣ цѣли. До сега, въ първата година отъ основание на д-вото, сж извършени 200 пѣтувания, безъ всѣко прѣкъсване и при всеобщо задоволство. Особено за изтъкване е добриятъ другарски духъ, който царува между голѣми и малки ученици, между гимназисти и основни ученици, и прѣзъ всѣко врѣме — приятелски врѣзки между водачи и дѣца. Въ тоя смисълъ нататъкъ да се работи, да привързваме нови кръгове къмъ юношкитѣ пѣтувания, за благо на младежта, е нашата цѣль!

Търново.

Г. К

Извлѣчения отъ отчетитѣ на клоновѣ на БТД за 1905 г.

Бургаски клонъ.

Отъ 11 члена прѣзъ 1904 г., 5 се отписватъ, а се записватъ 13 нови, та ставатъ всичко 17 чл. Бюджетъ, *приходъ*: отъ членски вноски — 33·30 л., записнина (отъ 13 нови члена) — 26. л., лихва — 12·40 л., всичко *приходъ* — 71·70 л. *Разходъ*: приносъ 20% въ центр. наст. — 6·60 л., записнина — 26.—л., дружеств. принадл. — 3·50 л., канцеларски — 13·45 л., прислуга 0·85 л., всичко *разходъ* — 50·40 л. Излишъкъ 21·30 л. които прибавени къмъ излишъка отъ миналитѣ години — 333·85 л., даватъ клоновъ капиталъ отъ 355·15 л., внесени въ пощен. спестовна каса.

Засѣдания е имало двѣ: едно общо клоново и едно на иастоятелството. Библиотеката е увеличена съ 3 подарени книги. Излети е имало 8, отъ които 1 съ варка и пѣша и 7 пѣши, всички въ района на Бургаската околия.

Прѣдседателъ: А. Бѣлмустаковъ.

Врачански клонъ „Веслецъ“.

Отъ избраното на 28. IV. 1905 г. настоятелство, въ съставъ: Н. Алексиевъ — прѣдсед., Ст. Русиновъ — подпрѣд., Т. Райковъ — касиеръ, Исая Младеновъ — дѣловод., а Емиль Берборовъ и Мих. Стойчевъ — контр. ком., въ началото на септември Русиновъ е билъ прѣмѣстенъ въ Бѣлоградчикъ и замѣстенъ съ Хр. Анковъ, а прѣзъ декември е билъ прѣмѣстенъ въ Фердинандъ Стойчевъ, но като въ края на годината — не е избиранъ другъ на мѣстото му.

Главната дѣйность на клона сж били излетитѣ изъ хубавитѣ блиски и далечни околности на Враца. Отъ обявенитѣ излети 6 сж се състояли: до *Леденицата* (съ много гости, дами, офицери, граждани, заедно съ копринарското училище), *Индна* (съ много гости — дами и мъже), „*Св. Ив. Пусти*“ (6 чл. 8 гос.), *Изворитѣ на Скжта* (8 чл. и 14 гос. — мъже и дами; на връщане минато по „Кърджалийския пжтъ“ прѣзъ гдѣто е миналъ Богевъ, като е отивалъ за „Околчица“ и „Волтъ“, *Пишурата* (8 чл. 12 гос.), *Черепишкия мѣнастирь* (за срѣща съ Софийския и Орханійския клонове). Два излети не сж се състояли (поради лошо врѣме): до Божия мостъ и Мѣтнишкия мѣнастирь. Освѣнъ това клонътъ е направилъ излегъ и на 20. V. до Околчица и Волтъ, по случай годишния празникъ на „Околченски юнакъ“. При откриването на излетния сезонъ на 26. III. бѣха поканени да взематъ участие гимнастическитѣ дружества и колоѣздачното, отъ които участие взе само послѣдното.

Членове въ началото на отчетната година клонътъ е броилъ — 19 души, записани нови — 4, всичко — 23. Отъ тѣхъ напустили по прѣмѣстване — 7, доброволно — 2, оставатъ въ края на год. — 14. *Приходъ*: фондъ за хижата — 50 — л. излишъкъ отъ миналитѣ г. — 218·70 л., недоборъ отъ 1904 — 81·40 л., членовина за 1905 — 69·60 записнина 1906 — 8.— л., всичко *приходъ*: 427·70. *Разходъ*:

фондъ за хижата (1904—50 л., 1905—50 л.) — 100—л., делегатъ на VI сборъ въ Долна-баня — 25.—л., канцеларски — 23·55 л., расилень — 2·30 л., приносъ къмъ централната каса 20% — 20·40 л., *) покъщина — 7·05 л., непрѣдвидени — 24.—л., наличностъ на 31. XII. 1905 г. 225·40 л., всичко *разходъ* 427·70 л. За 1906 г. е приетъ слѣдния бюджетъ: *Приходъ*: фондъ за хижата — 100.—л., остатъкъ отъ миналитѣ години — 225·40 л., членовина — 120.—л., записнина — 12.—л., забавления — 40.—л., доброволни пожертвования — 10.—л., всичко *приходъ*: 507·40 л. *Разходъ*: фондъ за хижата — 150.—л., (делегатъ VII сборъ нѣма разходъ, защото съборътъ става въ Враца), канцеларски 12.—л., расилень 10.—л., за лѣсяване и пжтеки — 80.—л., непрѣдвидени 25.—л., приносъ 25% въ центр. каса — 30.—л., записнина въ ц. к. — 12.—л., дългъ въ цен. каса отъ 1905 г. — 18·20 л., за уравнение излишъкъ — 170·20 л., всичко *разходъ* — 507·40 л.

Отгачи по недостигъ на срѣдства, а още и по други важни причини, настоятелството прѣзъ миналата година не можа да пристѣпи къмъ постройка на хижата и да залѣси пжтя отъ гр. Вратца до „Вратцата“ и мѣстността надъ града по пжтя за „Скакия“. Тия дѣла оставатъ да бждатъ извършени прѣзъ 1906 г. Новото настоятелство, избрано на 16. V. 1906, има слѣдния съставъ: прѣдседателъ — Н. Алексиевъ, (учит.) подпрѣдс. — Капитанъ Гънзъвановъ, касиеръ — Т. Райковъ (учит.), дѣловод. — Ст. Наумовъ (учит.). Контролна комисия — Кир. Филчевъ (чиновн.) Вл. Бобошевски (журн.)

Прѣдседателъ: Н. Алексиевъ.

Дѣловодителъ: Ст. Наумовъ.

Долно-бански клонъ „Ибърски туристъ“.

Клонътъ е ималъ 10 члена, всички изправни. Приходъ ималъ 60 л., 12 л. отъ които сж внесени приносъ въ централната каса. Икономитѣ отъ миналитѣ години сж употребени за направа на единъ библиотеченъ шкафъ. Понеже по-голѣмата частъ отъ членоветѣ влизатъ и въ читалищното настоятелство и за това сж били постоянно занети съ постоянката на читалищния домъ, то официални излети не сж могли да бждатъ устройвани прѣзъ отчетната година, а членоветѣ сж правили частични излети — на групи. За да може списанието да се чете отъ по-голѣмъ кръгъ четци, клонътъ е давалъ редовно по единъ брой отъ БТ на читалището „Рила“.

Бюджетътъ за 1906 г. прѣдвижда 66 лв. приходъ и толкова разходъ за туритски цѣли. Новото настоятелство има съставъ: А. Д. Цвѣтковъ — прѣдседателъ, З. И. Апостоловъ — подпрѣдс. и домакинъ, Ив. Д. Поповъ — секретаръ и Вл. Ив. Сребърниковъ — касиеръ.

Прѣдседателъ: А. Цвѣтковъ.

Секретиръ: Ив. Поповъ.

*) 20% отъ членс. внос. 151.—л. (недобори за 1905—81·40 л. и членов. за 1905—69·60) правятъ приносъ 30·20 л., + записнина 8.—л. слѣдва се да внесе въ цен. к. 38·20 л., внесено само 20.—л., остава клонътъ длъженъ 18·20 л., които цен. наст. прѣдвижда допълнително въ равходния бюджетъ за 1906. (Бѣл. цен. наст.).

Еленски клонъ „Чумерна“

Тоя клонъ, който за двѣ години бѣ прѣстаналъ да функционира, е подновилъ своята дѣйностъ едвамъ на 26.XI.1905. По тая причина до края на отчетната година не е могълъ да прояви особна дѣйностъ. Той е броилъ въ това врѣме 16 члена.

Орханийски клонъ „Мургащ“.

Нашиятъ клонъ е най-младиятъ членъ въ туристката задруга. Основанъ е на 28 августъ при срѣщата на Софийци и Орханийци на Мургащ. Прѣзъ полугодишния си животъ клонътъ не е могълъ много да направи и едвамъ е успѣлъ да се поуреди вътрѣшно. При основаването му се записаха 25 члена, но изправни останаха само 12. Това никакъ не ни отчая и се надѣваме, че съ врѣме клонътъ ни ще има по-вече членове, понеже условия за това има — Ораханне е въ сърдцето на майка България и природата му е дала сичко хубаво, величествено и плѣнително за сърдцето на туриста.

Отъ излетитѣ най-важния бѣше тоя на 28 и 29 августъ на Мургащъ, при срѣщата съ Софийскитѣ туристи, гдѣто и се основа клонътъ. Той бѣше единъ истински голѣмъ туристически излетъ и имѣ благотворно влияние на нашитѣ млади туристи. Ние бихме желали такива срѣщи между клоноветѣ да ставатъ по-често.

Положението на касата е: *Приходъ*: членовина (12 чл. по 6 л.) — 72 л., записнина (12 чл. по 2 л.) — 24 л., всичко *приходъ* 96 л. *Разходъ*: приносъ 20% въ центр. каса — 14.40 л. записнина въ центр. к. — 24 л., канцеларски — 16.15 л., на лице въ касата — 41.45 л., всичко *разходъ* 96 л.

Прѣдседателъ: *Ст. Панчевъ*.

Секретаръ: *Д. Стамболиевъ*.

В Ъ С Т И.

Новиятъ уставъ на Софийския клонъ „А. Константиновъ“. — Споредъ рѣшениата на послѣднитѣ два сбора се отдѣли съвършенно управлението на задругата отъ онова на Софийския клонъ. По силата на това рѣшение се изработи общъ уставъ за управлението на цѣлото дружество, който се и прие отъ VI. сборъ въ с. Долна-бана. По силата на сжщото рѣшение и Софийския клонъ трѣбваше да си изработи отдѣленъ уставъ за управлението на клона. Такъвъ

уставъ дѣйствително е билъ изработенъ и слѣдъ редъ прѣдварителни събрания е билъ окончателно приетъ въ извънредното общо събрание на клона на 15 октомври и наскоро ще бѣде поднесенъ на централното настоятелство за утвърждение.

Помощъ за планинска хижа. — Софийскиятъ клонъ още прѣди двѣ години е взелъ рѣшение да построи планинска хижа на Витоша, на която основитѣ се положиха миналото лѣто. Обаче срѣдствата, съ които раз-

полага фондътъ за хижата, сж недостатъчни, вслѣдствие на което клоновото настоятелство се бѣ отнесло до Соф. окр съвѣтъ съ молба да отпусне помощъ за постройката на хижата, като изтъкнало значението, което тая хижа ще има не само за членове на дружеството, но и за всички посѣтители на тая планина, както и на селенитѣ отъ селата отгвѣдъ Витоша които като дохождатъ въ София, минаватъ прѣзъ планината. Въ есенната сесия г. г. окржжитѣ съвѣтници като признали за правдиви горнитѣ мотиви, отпустили отъ окржжния бюджетъ за 1907 год. 500 лева помощъ за постройка хижа на Витоша. Като благодариме на г. г. окржжитѣ съвѣтници за тая имъ щедра поддръжка на туристовското дѣло въ (офийско, надѣмемъ се, че при подобни случаи и другитѣ окржжни съвѣти ще постигнатъ по сжция начинъ.

Нови членове въ Софийския клонъ. — Прѣзъ текущата година сж записани за членове въ Софийския клонъ „А. Константиновъ“ слѣднитѣ лица: Д. Ганчевъ (комисион.), Нягулъ Бозовъ (учит. II м. г.), Лука Керемедчиевъ (пом. контр. ковчеж.), Григоръ Хиновъ (сжщо), Хр. Костовъ (пом. държ. конт.), Дѣянъ Дѣяновъ (чинов. финан. мин.), Кр. Кръстевъ (сжщо), Панайотъ Георгиевъ (сжщо), Вл.

Кобуровъ (сжщо), Кръстю Миленковъ (дир. опазв. общ. здр.), П. Биолчевъ, Н. Доревъ, А. Свѣщаровъ, П. Атанасовъ, Д. Наумовъ и Илия Илиевъ (всички чин-ци въ статистиката), Г. Радевъ, Г. Ивановъ и М. Радучевъ (чин-ци въ земл. банка), Хр. Рачевъ и Вѣлчо Сарафовъ (чин-ци въ дирек. желѣз.), Стоянь Ивановъ (чин. дър. печ.), Тод. Бъчваровъ (редакторъ на „Родина“), Георг. Трайчевъ (фотографъ м-во просвѣщ.), А. Праховъ (инж. дир. постр.), Хр. Олчевъ (книжаръ), Г. Волцъ (фотографъ) Ник. Новаковъ и Юрд. Т. Начевъ (търговци), Вичевъ (чин. смѣт. пал.), Пан. Петровъ (учит. воен. учил.), С. Скрински (сжщо, прѣмѣстенъ отъ Горне-Орѣховския клонъ).

Фотографиитѣ отъ VI сборъ въ с. Долня-бана сж изработени отъ фотографа А. Г. Санкийски въ Самоковъ и струватъ по 2-50 л., на матова хартия 3 л. Всѣки участникъ въ сбора, както и клоновитѣ настоятелства, могатъ да си ги доставятъ, като изпратятъ стойността имъ, заедно съ 1 л. за пощенски разности на пратка на фотогр. въ (амокъ или на централното настоятелство въ София.

ИВАНЪ БОГДАНОВЪ

Прѣдседателъ на Пернишкия
Клонъ отъ БТД.

Ю Н И Ж Н И Н А.

Мисията на Бланки въ България прѣзъ 1841 год. съ една пояснителна студия отъ Йорданъ Михайловъ. Притурка на сп. „Свѣтлина“. Пловдивъ 1906.

Въ първата половина на миналия вѣкъ, когато пръвъ пжтъ се чу въ Европа името българинъ, намѣриха се въ цивилизацията свѣтъ хора учени, които съ рискъ за живота си прѣд-

приеха пжтуване изъ Европейска Турция, съ специална мисия да изучатъ бита и живота на българитъ и да се опознаятъ съ робското иго на нашия народъ. Като се завърщаха въ отечеството си, тия хора запознавахъ обществото и власти съ нашия народъ, и по такъвъ начинъ се спечелихъ постепенно симпатиитъ на обществото и на държавитъ въ Европа за нашия народъ, които симпатии звари освободителната война. Не малко дължиме ние въ това отношение на ученитъ пжтешественици изъ отечеството ни Франция, която винаги е била първата рзсадница на идеитъ за свободата и чело-вѣколюбието, първа е показала интересъ къмъ нашето тегло

Гюлханескиятъ Хагги-Шерифъ въ 1839 г., вмѣсто да подобри положението на христианитъ въ турската империя, още повече го е елошило, понеже введенитъ данъчни реформи дали възможность на голѣми злоупотребления. Това прѣдизвикало възстание въ западна България — въ Нишкия и Видинския вилаети. За усмирение на възстанието, нишкия валия абри-паша докарва албански войски. И тогава се започва единъ тероръ надъ българитъ — убийства, грабежи, пожари, опустошения и населението пропищѣва кански. Извѣстия ако и смѣтни, за тѣзи събития достигатъ и въ западна Европа. Тѣмъ въ това врѣме е билъ агаше въ турското посолство младиятъ българинъ Александъръ Екзархъ, който се заелъ съ мисията да освѣтлява европейската дипломация върху неспособното положение на съотечественицитъ си. Чрѣзъ Намур-

ския дукъ, братъ на Нейно Царско Височество Княгиня Клементина и ситъ на тогавашния френски кралъ Луи — Филипа Александъръ Екзархъ успѣва да заинтересува министра на външнитъ работи, който рѣшава да изпрати специална мисия въ България, която да изучи събитията на самото мѣсто. Съ тая мисия се натоварва академикътъ *Адолфъ Бланки*, знаменитъ публицистъ и економистъ, род. отъ Ница (1798—1854). Каго прѣводачъ къмъ мисията се зачислява и нашиятъ Александъръ Екзархъ, който освѣнъ френски и български, но е познавалъ още и езицитъ турски и сръбски.

Така усгроена мисията спира най-първо въ Видинъ и постѣщава унищожителя на еничеритъ — Хюсеинъ-паша. Отъ тамъ прѣзъ Бѣлоградчикъ и Пиротъ отива въ Нишъ, столицата на България¹⁾. Отъ тамъ прѣзъ Цариградъ дохожда въ София, отъ дѣто прѣзъ Ихтиманъ и Вѣтрень слиза въ тракийското поле и постѣщава Т.-Пазарджикъ и Пловдивъ и прѣзъ Узунджова слиза въ Одринъ. Слѣдъ заврѣшането си тая мисия е донесла свѣглина върху прѣдѣлната на народа ни и на събитията въ отечеството ни.

Това именно описание на пжтешествието на Бланки въ отечеството ни, е ималъ щастливата идея г. Михайловъ да прѣведе на български и да го поднесе на нашата читаеща публика, за което ние тукъ му изказваме

¹⁾ Бланки не само че констатира на нѣколко мѣста че Нишъ е българска земя, но го счита още и за столица на България.

благодарност. Ние желаемъ що-то тая книга да бжде прочетена отъ всѣки туристъ и да краси библиотекитѣ на всички туристически дружества. Младежитѣ, които не познаватъ турския режимъ, ще разбератъ отъ нея какъвъ е билъ животътъ подъ турското робство и ще се научатъ да почитагъ и пазятъ свободитѣ, на които се радватъ днесъ. А въ нея не липсватъ и художествено-туристически описания. Така напр. за Бѣлоградчикскитѣ скали пжтешественикътъ ето какъ се произнася (стр. 25).

... „Прѣпорѣчвамъ на живописци и геолози да пропжтватъ отъ Бѣлоградчикъ до Вербера. Усията на Ollioules въ Франция дефилето Pancarbo въ Испания, Алпигъ, Пиринейтѣ, или дивитѣ Тиролски и Швейцарски планини нѣматъ нищо, което може да се сравни съ Бѣлоградчикскитѣ скали. Тия гигантски червеноцвѣтни стълбове, разпрѣснати по двѣтѣ страни на единъ издълбанъ пжтъ, по дното на който пълзи на малки водопади единъ пѣнестъ потокъ; тия дървета, увиснали отъ голѣми височини, изглеждайки готови да паднатъ долу; оная дълбока самота, едвамъ нарушавана отъ фърчение-то на орлитѣ и на дуганитѣ, всичко това произвежда върху най-яко калената душа едно впечатление на неизказанъ страхъ“....

Неможемъ да се не присѣдинимъ къмъ мисълта на прѣводача, че паметътъ на Бланки заслужава да бжде почетена съ наименоването на една отъ столичнитѣ улици на негово име. Въ заключение ще си позволимъ да забѣлжимъ, че въ пояснителната студия на г. Михайлова бѣше желателно да се дадѣха биографически свѣдѣния за Бланки и Александра Екзарха. Сетѣ още лошата коректура е пропуснала, особено въ първата половина, много печатни грѣшки, които доста затрудняватъ четенето.

Ежегодникъ рускаго горнаго общества. IV год. за 1904 г. Цѣна 2 р. — Годишникътъ на рускаго планинска дружество въ Москва за 1904 г., поради смжтнатѣ врѣмена що прѣживѣваше страната, е можалъ да излѣзе едвамъ прѣзъ тая година. Той съдържа цѣнни статии, каквиго сж: тая на прѣдседателя *А. К. фонъ-Мекъ* — Първи възлизания на върховетѣ на Гиберда, на *д-ръ А. Фишеръ* — Екскурзии по Западния Кавказъ и на *А. Ендржеевски* — По съврѣменитѣ и старитѣ ледници на Дигория. Годишникътъ е художествено иллюстриранъ съ планински гледки, съдържа карта на Кавказъ и на Дигорскитѣ планини, скици отъ ледници и др.

Д-ръ Х. Пиперовъ.

Р а з н и.

За четири часа пѣшкомъ да се мине прѣзъ четири разни страни — Германия, Франция, Белгия и Люксембургъ може съ леснота и то по слѣд-

ния пжтъ: трѣбва се отъ Ешъ, за 30 минути се стига въ Дейчотъ (Германия), за други 30 минути се стига въ Дейчвилерупъ (Франция), оттамъ съврѣ-

шенно охолно за 2 часа 30 минути прѣзъ Хусиани Солне се стига въ Атусъ (Белгия) и найсетнѣ за 30 минути се стѣпва на Люксембургска почва.

Грамаденъ желѣзнопѣтенъ каменъ мостъ.—Прѣди нѣколко дни е извършено грамадно дѣло — направенъ е каменъ мостъ върху романтичната рѣка Соре (Bonzo) въ Гориция (Истрия), който е най-голѣмия желѣзнопѣтенъ каменъ мостъ въ свѣта. Мостътъ е опрѣдѣленъ за двойното желѣзнично съединение съ Триестъ и прѣхвърля пропастьта съ 85 метра кржговъ отворъ. Свободностоящия сводъ съ остранение скелата се е снишилъ само съ 6 мм. Тоя мостъ надминава свършения прѣди 2 г. мостъ прѣзъ р. Пегрусъ въ Люксембургъ, широкъ само 84 м. както и прочутия мостъ върху р. Пругъ въ Галиция, който при отвора си 64 м. е държанъ дълго врѣме за най-голѣмия каменъ мостъ въ свѣта.

Катехизисъ на водачитѣ ще издаде главниятъ комитетъ на Швейцарския алпийски клубъ, който ще бжде, както на бждащитѣ водачи, така и на старитѣ патентовани водачи, полезна и необходима наръчна книга. Сжщо и за останалитѣ туристи, катехизисътъ ще съдържа много интересна поука.

Поощряване гостуването въ Алпийскитѣ земи. Австрийското м-во на желѣзницитѣ отъ дълго врѣме се е занимавало съ мисълта: прѣлѣститѣ на Алпийскитѣ области съ постройката на новитѣ планински желѣзници, съ устройството на нови хотели, да направи достойни и привлекателни за чужденцитѣ. На прѣдложението се съгласили нѣкои видни Австрийски фирми, между които: Крупъ въ Берндорфъ, Наасъ и Чижекъ, Рортоа Фиксъ и пр. Тѣзи фирми сж основали съдружие което е съ намѣрение въ области блиски на новитѣ алпийски желѣзници да направятъ петь нови, модерно устроени алпийски хотели, въ които да се употребятъ изключително австрийски материали. Срѣдствата нужни за постройката, мобилировка и пр. по свѣдения отъ съдружието дадени въ М-вото сж вече готови. М-вото на желѣзницитѣ наредило сжщо, щото дирекциитѣ на постройката на тия желѣзници да построятъ всички жилища на инженеритѣ заняти при постройката на новитѣ линии, така щото при свършване на постройкитѣ да могатъ се употребява отъ небогати туристи, като хотели.

Кога ли и нашата държава ще замисли да улесни пътуването изъ нашитѣ хубави Балкански, Рилски и Родопски кжтове?
Търново. Г. К.